

26/DZPaÚ/2021/MU - Usmernenie k účtovaniu účtovných prípadov súvisiacich so zabezpečením stravovania zamestnancov v sústave jednoduchého účtovníctva

Z dôvodu zabezpečenia jednotného postupu pri uplatňovaní zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“), odbor daňovej metodiky vydáva usmernenie k účtovaniu účtovných prípadov súvisiacich so zabezpečením stravovania zamestnancov v účtovných jednotkách účtujúcich podľa, opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/27076/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a podrobnosti o usporiadaní, označovaní položiek účtovnej závierky, obsahom vymedzení položiek a rozsahu údajov určených z účtovnej závierky na zverejnenie pre účtovné jednotky účtujúce v sústave jednoduchého účtovníctva, ktoré podnikajú alebo vykonávajú inú samostatne zárobkovú činnosť, ak preukazujú svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „postupy účtovania v JÚ“).

Rozsah a podmienky stravovania zamestnancov ustanovuje § 152 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Bližšie informácie k tomuto ustanoveniu sú uvedené v internom riadiacom akte č. 33/2021 Metodický pokyn k zdaniteľnosti príspevku na stravovanie zamestnanca, k zahrnutiu príspevku na stravovanie zamestnanca do daňových výdavkov zamestnávateľa a k zahrnutiu výdavkov (nákladov) na vlastné stravovanie daňovníka s príjmami podľa § 6 ods. 1 a 2.

Z ustanovení § 152 Zákonníka práce vyplýva, že zamestnávateľ je povinný zabezpečovať zamestnancom stravovanie:

- poskytovaním jedného teplého hlavného jedla vrátane vhodného nápoja zamestnancovi v priebehu pracovnej zmeny vo vlastnom stravovacom zariadení alebo v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa alebo
- prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá má oprávnenie sprostredkovať stravovacie služby, ak ich sprostredkuje u právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá má oprávnenie poskytovať stravovacie služby (ďalej len „zabezpečenie stravovania prostredníctvom stravovacích poukážok“).

Túto povinnosť nemá voči zamestnancom, ktorým poskytuje účelovo viazaný finančný príspevok na stravovanie (ďalej len „finančný príspevok na stravovanie“).

Poznámka: Toto usmernenie sa nezaoberá účtovaním skutočností súvisiacich so zabezpečením stravovania poskytovaním jedla vo vlastnom stravovacom zariadení alebo v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa.

Suma príspevku na stravovanie

Podľa § 152 ods. 3 Zákonníka práce zamestnávateľovi vyplýva povinnosť prispievať na stravovanie zamestnancov minimálne 55 % ceny jedla a najviac 55 % stravného poskytovaného pri pracovnej ceste v trvaní 5 až 12 hodín podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov. Táto suma je od 01.07.2019 určená opatrením č. 176/2019 Z. z. Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o sumách stravného (ďalej len „Opatrenie o sumách stravného“) na 5,10 eura pre časové pásmo 5 až 12 hodín. Tzn. maximálny príspevok zamestnávateľa na stravovanie v zmysle Zákonníka práce je 55 % z 5,10 eura, t. j. v sume 2,81 eur.

Podľa § 152 ods. 4 Zákonníka práce, ak zamestnávateľ zabezpečuje stravovanie zamestnancov prostredníctvom stravovacích poukážok, hodnota stravovacej poukážky musí predstavovať najmenej 75% stravného poskytovaného pri tuzemskej pracovnej ceste v trvaní 5-12 hodín podľa Opatrenia o sumách stravného. Tzn. zamestnanec má nárok na stravovaciu poukážku **v minimálnej hodnote 3,83 eur (75%)**

z 5,10 eur). Zamestnávateľ prispieva zamestnancovi **na stravovacie poukážky minimálne 55% z jej hodnoty.** Napríklad, ak zamestnávateľ poskytne zamestnancovi stravovacie poukážky v hodnote 4 eur, zamestnávateľ naň prispieva sumou 2,20 eur a zamestnanec sumou 1,80 eur (ak zamestnávateľ neprispieva zo Sociálneho fondu).

Podľa § 152 ods. 8 Zákonníka práce, ak zamestnávateľ poskytuje zamestnancovi **finančný príspevok** na stravovanie, finančným príspevkom je suma, ktorou zamestnávateľ prispieva na stravovanie iným zamestnancom podľa § 152 ods. 3 Zákonníka práce, najmenej však 55 % minimálnej hodnoty stravovacej poukážky podľa § 152 ods. 4 Zákonníka práce. Ak zamestnávateľ neprispieva na stravovanie iným zamestnancom podľa § 152 ods. 3 Zákonníka práce, suma finančného príspevku na stravovanie je najmenej 55 % minimálnej hodnoty stravovacej poukážky podľa § 152 ods. 4 Zákonníka práce, najviac však 55 % stravného poskytovaného pri pracovnej ceste v trvaní 5 až 12 hodín podľa Opatrenia o sumách stravného. Tzn. minimálna výška finančného príspevku je 2,11 eur a maximálna výška finančného príspevku je 2,81 eur.

Okrem vyššie uvedenej sumy môže zamestnávateľ poskytovať zamestnancovi príspevok podľa osobitného predpisu. Osobitným predpisom je zákon č. 152/1994 Z. z. o sociálnom fonde a o zmene a doplnení zákona č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov. Ide o príspevok na stravovanie zo sociálneho fondu (ďalej len „SF“).

1. Účtovanie stravovacích poukážok

Tak ako je uvedené vyššie, jednou z možností na zabezpečenie stravovania je zabezpečenie stravovania prostredníctvom stravovacích poukážok.

Stravovacie poukážky môžu mať dve formy, a to papierová (tzv. gastrolístky) a elektronická forma.

Poznámka: V súlade s § 152 ods. 4 Zákonníka práce v znení účinnom od 01.01.2023 zamestnávateľ poskytuje stravovacie poukážky v elektronickej forme; to neplatí, ak použitie stravovacej poukážky v elektronickej forme zamestnancom počas pracovnej zmeny na pracovisku alebo v jeho blízkosti nie je možné.

1.1 Účtovanie stravovacích poukážok v papierovej forme

Stravovacie poukážky v papierovej forme, ktoré zamestnávateľ nakupuje pre svojich zamestnancov predstavujú z účtovného hľadiska ceniny. V zmysle § 25 ods. 1 písm. c) zákona o účtovníctve sa ceniny oceňujú v účtovníctve ich menovitou hodnotou. Podľa § 25 ods. 6 písm. c) zákona o účtovníctve sa menovitou hodnotou rozumie cena, ktorá je uvedená na peňažných prostriedkoch, alebo ceninách. Nákup stravovacích poukážok účtovná jednotka účtuje v ich menovitej hodnote vyznačenej na stravovacej poukážke, bez ohľadu na prípadné zľavy a provízie poskytnuté sprostredkovateľom stravovacej služby.

V sústave jednoduchého účtovníctva je potrebné všetky účtovné prípady posúdiť aj z daňového hľadiska v zmysle zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“). Príspevky na stravovanie zamestnancov sú daňovým výdavkom v zmysle § 19 ods. 2 písm. c) bodu 5 zákona o dani z príjmov.

Účtovanie stravovacích poukážok je upravené s účinnosťou od 01.01.2021 v § 21a ods. 1 a 2 postupov účtovania v JÚ.

Podľa § 21a ods. 1 postupov účtovania v JÚ sa **nadobudnutie** stravovacích poukážok zamestnávateľom účtuje v knihe cenín ako cenina so súčasným účtovaním v knihe záväzkov.

V peňažnom denníku sa úhrada tohto záväzku za stravovacie poukážky účtuje:

- poplatok za sprostredkovanie stravovacích služieb ako výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov podľa zákona o dani z príjmov v členení na služby, v sume sprostredkovania služieb bez DPH [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. e) druhého bodu postupov účtovania v JÚ]

- hodnota stravovacích poukážok v členení na
 - príspevok zamestnávateľa v súlade s § 152 Zákonníka práce v sume 55 % z hodnoty stravovacej poukážky ako výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov v členení ostatné výdavky [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. e) šiesteho bodu postupov účtovania v JÚ],
 - príspevok na stravovanie zo SF fondu ako výdavok neovplyvňujúci základ dane z príjmov [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. g) postupov účtovania v JÚ],
 - príspevok zamestnanca na stravovanie ako výdavok neovplyvňujúci základ dane z príjmov [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. g) postupov účtovania v JÚ].

Podľa § 21a ods. 2 postupov účtovania v JÚ sa v knihe cenín v rozsahu poskytnutých stravovacích poukážok v príslušnom mesiaci účtuje ich výdaj. V účtovnej jednotke, ktorá je zamestnávateľom, sa pri príspevku na stravovanie poskytnutom zo SF, okrem jeho účtovania v peňažnom denníku, účtuje aj čerpanie SF v knihe SF. V knihe pohľadávok sa účtuje pohľadávka voči zamestnancovi vo výške príspevku zamestnanca na stravovanie. Úhrada hodnoty príspevku zamestnanca na stravovanie zamestnancom sa v peňažnom denníku účtuje

- pri úhrade v hotovosti ako príjem do pokladne a príjem neovplyvňujúci základ dane z príjmov [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. f) postupov účtovania v JÚ] alebo
- pri zrážke zo mzdy ako úhrada pohľadávky voči zamestnancovi a výdavok na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov v členení mzdy [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. e) tretieho bodu postupov účtovania v JÚ].

Sociálny fond

Ak zamestnávateľ prispieva na stravovanie zo SF, tak čerpanie SF na tento účel sa účtuje ako výdavok, ktorý podľa zákona o dani z príjmov neovplyvňuje základ dane z príjmov [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. g) postupov účtovania v JÚ]. Tvorba a čerpanie SF je upravené v § 7 ods. 3 postupov účtovania v JÚ. Ak prostriedky SF nie sú uložené na osobitnom účte v banke, tvorba SF sa účtuje v rámci uzávierkových účtovných operácií ako výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov podľa zákona o dani z príjmov v členení tvorba SF [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. e) piateho bodu postupov účtovania v JÚ]. Ak prostriedky SF sú uložené na osobitnom účte v banke, tvorba SF sa účtuje v peňažnom denníku ako finančná operácia v priebehu roka ako výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov podľa zákona o dani z príjmov v členení tvorba SF [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. e) piateho bodu postupov účtovania v JÚ]. V knihe SF sa tvorba a čerpanie účtuje ako prírastok a úbytok SF.

Príklad č. 1

Spoločnosť s.r.o. dodáva stravovacie poukážky v počte 1 000 ks mesačne vopred. Nominálna hodnota 1 stravovacej poukážky je 4,50 eur. Príspevok zamestnávateľa zamestnancom je stanovený v súlade so Zákonníkom práce 55 % z hodnoty stravovacej poukážky, zamestnávateľ zo SF prispieva 0,60 eur, zvyšok z ich hodnoty zráža zamestnancom zo mzdy. Spoločnosť s.r.o. si bude účtovať odmenu za dodávku a balné stravovacích poukážok vo výške 2 % z celkovej ceny za odobraté poukážky. Celková fakturovaná čiastka zahŕňa sumu za odobraté poukážky a sumu odplaty dodávateľovi za odobraté poukážky. Dodávateľ zľavu z ceny za odobraté stravovacie poukážky neposkytol.

Č.	Účtovný prípad	Doklad	Suma v eur	Účtovná kniha
1.	Nákup 1 000 ks stravovacích poukážok v menovitej hodnote 4,50 eur / 1 stravovacia poukážka; súčasťou je provízia dodávateľa 90 eur + DPH 20 % z provízie (18 eur)	Faktúra	4 608	Kniha záväzkov – vznik záväzku voči dodávateľovi + Kniha DPH
2.	Príjem stravovacích poukážok	Interný účtovný doklad	4 500	Kniha cenín - príjem
3.	Úhrada za nákup stravovacích poukážok	Výpis z bankového účtu	4 608	Peňažný denník – viď nižšie

4.	Výdaj stravovacích poukážok zamestnancom	Interný účtovný doklad	4 500	Kniha cenín - výdaj
----	--	------------------------	-------	---------------------

Peňažný denník (účtovný prípad pod č. 3 + zrážka zo mzdy zamestnancom)

Č.	Účtovný prípad	Doklad	Výdavok z bankového účtu	VOZD* Ostatný výdavok v eur	VOZD* služby v eur	VNZD** v eur	VOZD mzdy v eur
1.	Úhrada záväzku na základe faktúry za nákup stravovacích poukážok z bankového účtu	Výpis z bankového účtu	4 608	2 475	90	2 043***	
2.	Zrážka zo mzdy zamestnanca z titulu jeho príspevku na stavovanie	Mzdový list	Čistá mzda v eur				1 425

* VOZD – výdavok ovplyvňujúci základ dane z príjmov, resp. výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov

** VNZD – výdavok neovplyvňujúci základ dane z príjmov

Poznámka: uvedené skratky budú použité aj v nasledujúcich príkladoch

***Suma 2 043 eur zahŕňa príspevok zamestnanca v sume 1 425 eur + príspevok zo SF v sume 600 eur + DPH v sume 18 eur.

1.2 Účtovanie stravovacích poukážok v elektronickej forme

Stravovacie poukážky v elektronickej forme na báze elektronickej karty (ďalej len „elektronická karta“), ktorú poskytujú zamestnávateľia je karta, ku ktorej je zo strany zamestnávateľa asociovaná určitá hodnota, pričom výška „nabitia“ karty závisí od podmienok, ktoré sú dohodnuté v zmluve uzatvorenej medzi zamestnávateľom a poskytovateľom elektronickej karty. Elektronicke karty, ktoré zamestnávateľ nakupuje pre svojich zamestnancov nepredstavujú z účtovného hľadiska ceny ako je to v prípade stravovacích poukážok v papierovej forme.

Účtovanie elektronickej kariet v sústave jednoduchého účtovníctva upravuje § 21a ods. 4 až 6 postupov účtovania v JÚ.

Nadobudnutie elektronickej kariet sa účtuje v knihe záväzkov.

Výdaj a **dobitie** elektronickej kariet zamestnancom sa účtuje v pomocnej evidencii pracovnoprávných vzťahov.

V súvislosti s príspevkami na stravovanie zamestnancov sa v zmysle § 21a ods. 5 postupov účtovania v JÚ po použití elektronickej kariet a následnom vyúčtovaní od dodávateľa elektronickej kariet účtuje v knihe záväzkov, záväzok voči dodávateľovi elektronickej kariet, pričom úhrada tohto záväzku sa **v peňažnom denníku účtuje** ako výdavok:

- vo výške príspevku zamestnávateľa ako výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov v členení ostatné výdavky [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. e) šiesteho bodu postupov účtovania v JÚ],
- vo výške príspevku zamestnanca na stravovanie ako výdavok neovplyvňujúci základ dane z príjmov [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. g) postupov účtovania v JÚ].

Okrem týchto skutočností sa v peňažnom denníku účtuje aj úhrada záväzku z titulu nadobudnutia elektronickej kariet, a to podľa § 21a ods. 4 postupov účtovania v JÚ ako výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov podľa zákona o dani z príjmov v členení na služby [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. e) druhého bodu postupov účtovania v JÚ].

Príklad č. 2

Spoločnosť s.r.o. (poskytovateľ kariet) dodala elektronické karty v počte 50 ks. Poskytovateľ kariet si bude účtovať odmenu 108 eur, z toho DPH 18 eur za dodanie elektronických kariet. Nominálna hodnota nabitia elektronickej karty na jeden deň na zamestnanca je 4,50 eur. Príspevok zamestnávateľa zamestnancom je stanovený v súlade so Zákonníkom práce 55 % z hodnoty 4,50 eur, pričom zamestnávateľ prispieva aj zo SF 0,60 eur na zamestnanca a zvyšok zráža zamestnancom zo mzdy. Zamestnávateľ nabil elektronické karty na začiatku mesiaca na 20 pracovných dní v sume 4 500 eur. Zamestnanci odpracovali 20 pracovných dní a minulí celú nabitú sumu na elektronickej karte. Faktúru za februárové stravovanie, dostal zamestnávateľ 20.03.2021.

Č.	Účtovný prípad	Doklad	Suma v eur	Účtovná kniha
1.	Platba za nadobudnutie elektronických kariet 50 ks	Faktúra	108	Kniha záväzkov – vznik záväzku voči poskytovateľovi kariet + Kniha DPH
2.	Výdaj elektronických kariet zamestnancom	Interný účtovný doklad		Pomocná evidencia pracovnoprávných vzťahov
3.	Dobitie elektronických kariet na 20 pracovných dní	Interný účtovný doklad	4 500	Pomocná evidencia pracovnoprávných vzťahov
4.	Úhrada záväzku na základe faktúry za nadobudnutie elektronických kariet	Výpis z bankového účtu	108	Peňažný denník – viď nižšie
5.	Vyúčtovanie od poskytovateľa kariet za februárové stravovanie (využitie elektronických kariet zamestnancami)	Faktúra	4 500	Kniha záväzkov – vznik záväzku voči poskytovateľovi kariet
6.	Úhrada vyúčtovania od poskytovateľa kariet	Výpis z bankového účtu	4 500	Peňažný denník – viď nižšie

Peňažný denník (účtovné prípady pod č. 4,6 + príspevok zamestnanca na stravu)

Č.	Účtovný prípad	Doklad	Výdavok z bankového účtu	VOZD Ostatný výdavok v eur	VOZD služby v eur	VNZD v eur	VOZD mzdy v eur
7.	Úhrada záväzku na základe faktúry - za nadobudnutie elektronických kariet	Výpis z bankového účtu	108		90	18	
8.	Úhrada záväzku vyplývajúca z vyúčtovania od poskytovateľa kariet z bankového účtu	Výpis z bankového účtu	4 500	2 475		2 025*	
9.	Zrážka zo mzdy zamestnanca (príspevok na stavu)	Mzdový list	Čistá mzda v eur				1 425

*Suma 2025 eur zahŕňa príspevok zamestnanca v sume 1425 eur + príspevok zo SF v sume 600 eur.

2. Účtovanie finančného príspevku na stravovanie

Podľa § 152 ods. 7 Zákonníka práce zamestnávateľ, ktorý nezabezpečuje stravovanie vo vlastnom stravovacom zariadení alebo v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa, ak nejde o prípady podľa § 152 ods. 6 Zákonníka práce, je povinný umožniť zamestnancom výber medzi zabezpečením stravovania prostredníctvom stravovacích poukážok alebo poskytnutím finančného príspevku na stravovanie. Zamestnanec je viazaný svojím výberom počas 12 mesiacov odo dňa, ku ktorému sa výber viaže. Podrobnosti výberu a realizácie povinnosti zamestnávateľa zabezpečovať stravovanie alebo poskytovať finančný príspevok na stravovanie na základe výberu môže zamestnávateľ ustanoviť vo vnútornom predpise. Zamestnávateľ na základe výberu zamestnanca zabezpečuje zamestnancovi stravovanie prostredníctvom stravovacích poukážok alebo poskytuje zamestnancovi finančný príspevok na stravovanie v sume podľa § 152 ods. 8 Zákonníka práce. Do uskutočnenia výberu zo strany zamestnanca zamestnávateľ zabezpečuje zamestnancovi stravovanie prostredníctvom stravovacích poukážok alebo mu poskytuje finančný príspevok na stravovanie v sume podľa § 152 ods. 8 Zákonníka práce.

2.1. Účtovanie finančného príspevku

Účtovanie finančného príspevku na stravovanie postupy účtovania v JÚ špecificky neupravujú. Vzhľadom k tomu, že finančný príspevok je v zmysle § 19 ods. 2 písm. c) piateho bodu zákona o dani z príjmov daňovým výdavkom zamestnávateľa, účtuje sa v peňažnom denníku ako výdavok ovplyvňujúci základ dane v členení ostatné výdavky [výdavok podľa § 4 ods. 6 písm. e) šiesteho bodu postupov účtovania v JÚ]. Ak zamestnávateľ prispieva na stravu aj zo SF, účtuje o tomto príspevku tak ako je uvedené v bode 1 aj 1.2, tzn. ide o výdavok neovplyvňujúcich základ dane.

Príklad č. 3

Zamestnávateľ poskytuje svojim zamestnancom finančný príspevok na stravovanie vo výške 2,5 eur/ 1 zamestnanca. Zamestnávateľ má 1 000 zamestnancov. Zamestnávateľ prispieva 0,60 eur zo SF k finančnému príspevku. Finančný príspevok na stravovanie nie je súčasťou čistej mzdy zamestnanca.

Peňažný denník

Č.	Účtovný prípad	Doklad	Výdavok z bankového účtu	VOZD Ostatný výdavok v eur	VOZD služby v eur	VNZD v eur	VOZD mzdy v eur
1.	Úhrada finančného príspevku na stravovanie z bankového účtu	Výpis z bankového účtu	3 100	2 500		600	

V prípade, ak zamestnávateľ na začiatku mesiaca vyplatí príspevok na stravovanie zamestnancovi v plnej výške podľa počtu pracovných dní v príslušnom mesiaci, pričom zamestnancovi nevznikne nárok na finančný príspevok za určité dni, napr. z dôvodu čerpania dovolenky, je potrebné tento rozdiel vysporiadať. Spôsob vysporiadania vzniknutých rozdielov súvisiacich s finančným príspevkom, by mal mať zamestnávateľ určený vo vnútornom predpise. Jednou z možností je prenos vzniknutého rozdielu do nasledujúceho mesiaca a to spôsobom, že zamestnávateľ vyplatí finančný príspevok na nasledujúci mesiac v sume krátenej o počet dní, na ktoré zamestnancovi nevznikol nárok v predchádzajúcom mesiaci.

Vypracovalo: Finančné riaditeľstvo SR Banská Bystrica
Odbor daňovej metodiky
máj 2021